

ПОЛІТИЧНИЙ АБСЕНТЕЇЗМ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано сутність явища політичного абсентеїзму. Визначено причини політичного абсентеїзму сучасної української молоді. Акцентовано увагу на необхідності залучення студентів до прийняття важливих політичних рішень.

Ключові слова: політична поведінка, абсентеїзм, голосування, вибори.

Abstract

Had been analyzed the essence of the phenomenon of political absenteeism. Detected the reasons political absenteeism of modern Ukrainian youth. Attention was paid on the need to involve students in making important political decisions.

Keywords: political behavior, absenteeism, voting, elections.

Нині політична апатія стала надзвичайно поширеним явищем серед молоді. Ухилення молодих людей від будь яких форм участі в політичному житті суспільства стало характерним для багатьох держав і України зокрема. Одним з проявів такої поведінки є політичний абсентеїзм, який найчастіше трактують як відсторонення виборців від участі в голосуванні. Оскільки залучення громадськості до політичної активності сьогодні є вельми актуальним через те, що є потреба в об'єднанні громадян для подолання політичної кризи, демократизації суспільства тощо, то звернення до аналізу причин політичного абсентеїзму, пошук шляхів його подолання є актуальними для сучасної науки. Адже високий рівень абсентеїзму призводить до обрання органу влади (самоврядування) невеликою частиною виборчого корпусу, що дає підставу сумніватися в легітимності органу, або може вести до безрезультатності виборчого процесу, якщо закон встановлює обов'язковий мінімум участі у виборах.

Проблемою політичного абсентеїзму молоді займалось досить багато як вітчизняних, так і зарубіжних політологів [1; 2; 3], проте вона залишається актуальною, не дивлячись на загальний підйом патріотичних настроїв у суспільстві та перманентну суспільно-політичну кризу.

В нашому дослідженні розглядається політичний абсентеїзм молоді, а саме студентів. Політичний абсентеїзм виражається в багатьох випадках або в простому ігноруванні та незацікавленості у новинах щодо політичної ситуації в країні, або ж в небажанні навіть сходити на виборчу дільницю в день виборів як місцевого, так і загальнодержавного рівнів. Абсентеїзм (англ. absenteeism від лат. Absentia – відсутність) означає відсутність індивідумів у визначеному місті у зазначений час та пов'язане з цим невиконання відповідних соціально-політичних функцій.

Природа абсентеїзму полягає в самій особистості виборця та його ставленні до навколишнього світу. Однією із серйозних причин є домінування в особистості норм субкультури за майже повного витіснення загальноприйнятих норм культури. Це призводить до того, що особистість сприймає світ, що знаходиться за рамками «своєї» субкультури, як чужий і / або ілюзорний. Другою причиною може бути високий ступінь задоволення особистих інтересів, що призводить до втрати інтересу до політики. Зумовлена вона здатністю особистості самостійно справлятися зі своїми проблемами, приватно відстоювати свої інтереси, яка і проводить до відчуття непотрібності політики. Але частіше це саме політична апатія, яка обумовлена почуттям власної безпорадності перед обличчям складних проблем, недовірою до політичних інститутів, невірою у можливість впливати на процес вироблення і прийняття рішень, відсутністю політичної сили, що в змозі агрегувати та артикулювати інтереси молоді, що призводить до втрати віри у власні сили молодих виборців.

Аналізуючи причини незацікавленості, також можна виокремити зневіру у політиках, так званих «народних обранцях», як би парадоксально це не звучало. Причиною зневіри є виконання обіцянок політиками, їх спосіб життя, оприлюднення електронних декларацій тощо.

Станом на 20 квітня 2016 р. органи місцевої влади користуються повною довірою лише 4,6% українців. Про це йдеться у соціологічному дослідженні, яке проведене центром SOCIS на замовлення телеканалу 1+1. Проте найменше опитані українці довіряють Верховній Раді – лише 0,7%. швидше довіряють 8,4%. Не довіряють парламенту – 90%. При цьому президенту України повністю довіряють 3,6% українців. Скоріше довіряють 18,1%, а цілком не довіряють главі держави 77,1%. Опитування було проведене 8-12 квітня 2016 р., опитано 1488 респондентів від 18 років [4].

Крім того, яскраво вираженим прикладом є Революція Гідності (Євромайдан), а точніше її результати. Те, чого бажали люди, скинувши стару владу, виявилось нездійсненим і залишилось марою в «рожевих» мріях патріотів.

Іншою ж причиною, як не дивно, в нашій державі є ЗМІ. Не зважаючи на побоювання народу явища медіакратії (стосується наприклад Першого українського інформаційного каналу), наші основні канали (1+1, Експресо TV), їх не заангажованість дозволяють усвідомити громадянам той рівень цинізму, з яким їх дурять українські політики.

Звичайно, абсентеїзм відноситься не тільки до молоді, а й громадян старшого віку. Проте деякі з них змогли скористатись поганою ситуацією в країні і наживитись на цьому, що є причиною продовження існування явища зневіри та незацікавленості у всьому, що так чи інакше пов'язано з політикою.

Станом на 20 квітня 2014 р. люди категорії 18-33 років виражають меншу зацікавленість політичними новинами, ніж представники інших поколінь. Приблизно чверть із них (26 %) обрала політику та уряд як одну із трьох найцікавіших тем (всього пропонувалося дев'ять варіантів). Серед покоління 33-39 та 50-68 таких було, відповідно, 34 % та 45 %. Перші також менше ознайомлені із новинними медіа [5].

В головах студентської молоді виникає просте питання: «Навіщо витратити сили на співставлення плюсів чи мінусів кожного з кандидатів на ту чи іншу посаду, навіщо марити мріями про зміни, які обіцяють останні, якщо у висновку все залишиться по-старому і єдиним, хто програє, буде народ, тобто виборці?». Навіщо провокувати безглузду фразу в свою адресу «ви ж самі його обирали?»

Причин ж того, що політичні діячі не виконують своїх обіцянок можна шукати безмежно довго: від неспроможності та некомпетентності до особливостей менталітету та бажання простої наживи.

У деяких країнах участь в голосуванні розглядається як найважливіший громадянський обов'язок і законодавчо передбачається обов'язковий вотум, тобто юридичний обов'язок виборців взяти участь у голосуванні. З метою подолання абсентеїзму використовують методи негативного впливу: за ухилення від якого нараховуються штрафи, обмежується підприємницька діяльність, надходження на державну службу, тимчасовому тюремному ув'язненню, навіть позбавлення свободи та методи позитивного впливу: виплата грошової винагороди за участь у голосуванні із бюджету чи надання додатково до відпустки одного дня. Існують приклади коли в країнах обов'язковий вотум і принцип вільної участі у виборах законодавчо суміщені. Наприклад, Конституція Італійської Республіки 1947 ч. 2 ст. 48 визначає: «Голосування – особисте і рівне, вільне і таємне. Його здійснення є громадянським обов'язком» [6, с. 4].

Зважаючи на перераховані причини стає зрозумілим, що одним з шляхів розв'язання проблеми політичного абсентеїзму є співпраця із європейськими державами, західними громадськими організаціями. Крім того, можливо доцільним є активне залучення до державного управління представників української діаспори, які мають високий фаховий рівень і бажання побудувати демократичну Україну, міцну державу, успішну як в економічному, так і духовному, військовому аспектах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денисюк С. Г. Політичне відчуження: антипод чи складова політичної комунікації? / С. Г. Денисюк // Сучасна українська політика : науковий вісник. – К. : Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. — № 26. — С. 254–263.

2. Денисюк С. Г. Математичне моделювання як метод дослідження політичних процесів / С. Г. Денисюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені

М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін [відп. ред. О. В. Бабкіна]. — К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. — Вип. 1. — С. 32–43.

3. Ващенко К. О. Політологія для вчителя : навчальний посібник / К. О. Ващенко, В. О. Корнієнко. — К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. — 406 с.

4. Рівень довіри українців до Ради досяг критично низької позначки – опитування. — Режим доступу : <https://www.unian.ua/politics/1325241-riven-doviri-ukrajintsiv-do-radi-dosyag-kritichno-nizkoji-roznachki-opituvannya.html>.

5. Молодь менше цікавиться політичними новинами – дослідження. — Режим доступу : <http://ua.ejo-online.eu/2369/>.

6. Налбандян З. Жаркий день в Кнесеті / З. Налбандян // Труд. — 1990. — 16 берез. — С. 4.

***Дячук Андрій Юрійович** – студент групи 2КН-14б, факультет Інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: dyachuk.droid@gmail.com.*

*Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.*

***Diachuk Andrii** – student of group 2KN-14b, faculty of Information technology and computer engineering, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia, e-mail: dyachuk.droid@gmail.com.*

*Supervisor: **Denysiuk Svitlana G.** – doctor of political sciences, professor of social and political sciences, Vinnytsia national technical university, Vinnitsa, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.*